T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

EL SANATLARI TEKNOLOJİSİ

KİRKİTLİ DOKUMAYA HAZIRLIK

215ESB619

Ankara, 2012

- Bu modül, mesleki ve teknik eğitim okul/kurumlarında uygulanan Çerçeve Öğretim Programlarında yer alan yeterlikleri kazandırmaya yönelik olarak öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış bireysel öğrenme materyalidir.
- Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
- PARA İLE SATILMAZ.

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR ii
GİRİŞ 1
ÖĞRENME FAALİYETİ–1 3
1. GÜCÜ HAZIRLAMA 3
1.1. Gücü Hazırlama Teknikleri 4
UYGULAMA FAALİYETİ 5
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME 9
ÖĞRENME FAALİYETİ–2 10
2. ÇİTİ ÖRME VE BAŞLAMA DOKUMASI YAPMA 10
2.1. Çiti Hazırlama Teknikleri 10
2.2. Çiti hazırlama işlem basamakları 11
2.3. Bez Ayağı Dokuma 11
2.4. Dokumaya başlama işlem basamakları 11
UYGULAMA FAALİYETİ 12
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME 16
ÖĞRENME FAALİYETİ–3 17
3. DOKUMA YAPMA 17
3.1. Kenar Örgüsü Yapma 17
3.2. Dokumayı Tamamlama 18
3.2.1. Dokumayı Bitirme Teknikleri 18
3.3. Saçak Bağlama Teknikleri 19
3.3.1. Tekli Saç Örgüsü 19
3.3.2. Bir Atlamalı Bağlama 20
3.3.3. İki Bağlamalı Saç Örgüsü 21
3.3.4. Kastamonu Düğümü, Makrome Düğümü 21
3.4. Saçak Yaparken Dikkat Edilecek Noktalar 23
UYGULAMA FAALİYETİ 25
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME 26
ÖĞRENME FAALİYETİ–4 27
4. ATKI İPİ HAZIRLAMA 27
4.1. Atkı İpi Hazırlama Teknikleri 27
4.2. Atkı ipi Hazırlama Şekilleri 27
UYGULAMA FAALİYETİ 29
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME 31
MODÜL DEĞERLENDİRME 32
CEVAP ANAHTARLARI 33
KAYNAKÇA 35

AÇIKLAMALAR

KOD	**215ESB619**
ALAN	**El Sanatları Teknolojisi**
DAL/MESLEK	**El Dokumacılığı**
MODÜLÜN ADI	**Kirkitli Dokumaya Hazırlık**
MODÜLÜN TANIMI	Kirkitli Dokumaya hazırlık yapabileceksiniz.
SÜRE	40/32
ÖN KOŞUL	Kirkitli Dokumalarda Çözgü modülünü almış olmak.
YETERLİK	Kirkitli dokumalarda başlama işlemleri yapmak
MODÜLÜN AMACI	**Genel Amaç:** Gerekli ortam sağlandığında Kirkitli Dokumaya hazırlık konusunda bilgi sahibi olacaktır **Amaçlar:** **1.** Gücü hazırlama ile ilgili bilgi sahibi olabileceksiniz ve uygulayabileceksiniz. **2.** Çiti örme tekniği ve başlama dokuması yapma ile ilgili bilgi sahibi olabileceksiniz ve uygulayabileceksiniz. **3.** Kenar dokuması yapma ve Bitiş noktası hazırlama ile ilgili bilgi sahibi olabileceksiniz ve uygulayabileceksiniz. **4.** Atkı ipi hazırlama ile ilgili bilgi sahibi olabileceksiniz ve uygulayabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Aydınlık ortam, Atölye, Tezgâh, Pamuk ipliği, Makas, Akı ipliği, Gücü, Kirkit,
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modülün içinde yer alan, her faaliyet sonrasında o faaliyetle ilgili değerlendirme soruları ile kendi kendinizi değerlendireceksiniz. Modül içinde ve sonunda verilen öğretici sorularla edindiğiniz bilgileri pekiştirecek, uygulama örneklerini ve testleri gerekli süre içinde tamamlayarak etkili öğrenmeyi gerçekleştireceksiniz. Sırasıyla araştırma yaparak, grup çalışmalarına katılarak ve en son aşamada, alan öğretmenlerine danışarak ölçme ve değerlendirme uygulamalarını gerçekleştiriniz.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci;

Günümüzde teknolojinin gelişmesi ile el dokumacılığı kaybolmaya yüz tutmuş durumdadır. El dokumacılığını yaşatmak için istenilen amaca uygun üretim biçimini yakalamak, kaliteli araç gereç seçimi yapmak çok önemlidir. Seçilen alet ve gereçleri düzgün kullanabilmek, dokuma tezgâhlarını tanımak, özelliklerini bilmek kaliteyi artıran unsurlar içinde yer almaktadır.

Bu modülde Kirkitli Dokumaya hazırlık, kullanılan araç gereçler ile ilgili bilgi sahibi olacaksınız. Kirkitli dokumaya hazırlık becerisini kazanacaksınız. Edindiğiniz bilgi ve kazandığınız beceriler el dokuma alanını ve çalışma koşullarını tanımanıza yardımcı olacaktır.

ÖĞRENME FAALİYETİ–1

AMAÇ

Bu faaliyet ile uygun ortam ve araç gereç sağlandığında gücü hazırlama konusunda bilgi sahibi olacaksınız.

ARAŞTIRMA

- Çevrenizde bulunan dokuma atölyelerini araştırınız.
- Gücü hazırlama teknikleri ile ilgili bilgi toplayınız.
- Gücü hazırlama işlem basamaklarını araştırınız.
- Topladığınız dokümanları ve bilgileri rapor haline getirerek sınıf ortamında arkadaşlarınızla tartışınız.

1. GÜCÜ HAZIRLAMA

Dikey ve çerçeve tezgâhlarda kirkitli dokuma yaparken gücü hazırlanmalıdır. Gücü hazırlanırken gücü ağacı kullanılır.

Gücü ağacı çözgülerin üstünde duran kalınca sopadır. Çözgü aralığı gücü ağacında ayarlanır. Çözgülerin çaprazlığını sağlar. Çözgü ayarını korur ve çapraza geçim tellerinin bağlı olmasını sağlar.

Tezgâhın genişliği kadar olan gücü ağacı, tezgâhın yan tahtalarının iç tarafındaki küçük tahta dayanaklara oturtulur. 3 cm kadar kalınlıktaki yuvarlak bir çubuk gücü ağacının hemen arkasından arkadaki iplikler ve öndeki iplikler arasına yerleştirilir. Buna gücü kalıbı denir

Gücü Kalıbı gücü ağacına bağlanan arka tellerinin aynı seviyede olmasını sağlar. Çözgü işi bitince çıkarılır. Çözgüye sarılan çapraz telleri idare ederek iplerin bir düzeyde olmasını sağlar.

Gücü altı /karşılık takozu ise; yan tahtalar ile gücü ağacı arasına sabitlenir. Gücü örüsüyle gücü ağacına bağlanan arkadaki çözgülerin gerginliğini ve ön çözgüler ile yer değiştirmesini sağlar.

1.1. Gücü Hazırlama Teknikleri

Gücü hazırlamada iki teknik kullanılır;

- Çerçeve tezgâhlara ve sarmal tezgâhlara el gücüsü hazırlama

Resim 1.1:Hazırlanmış gücü

Resim 1.2: Hazırlanmış gücü

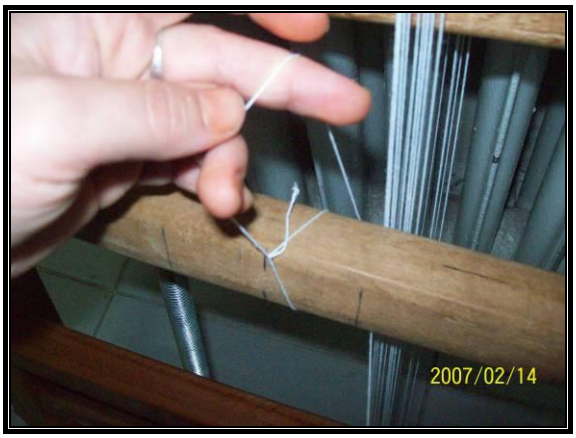
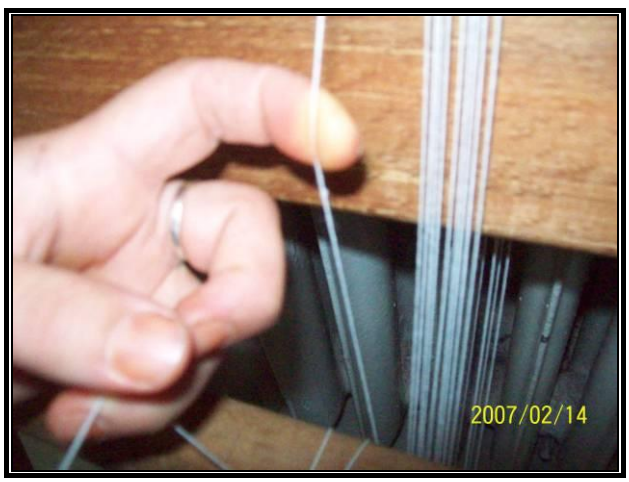
1.2. Gücü hazırlama işlem basamakları

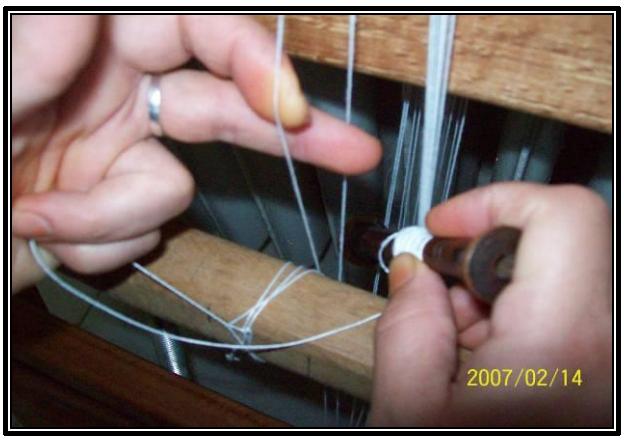
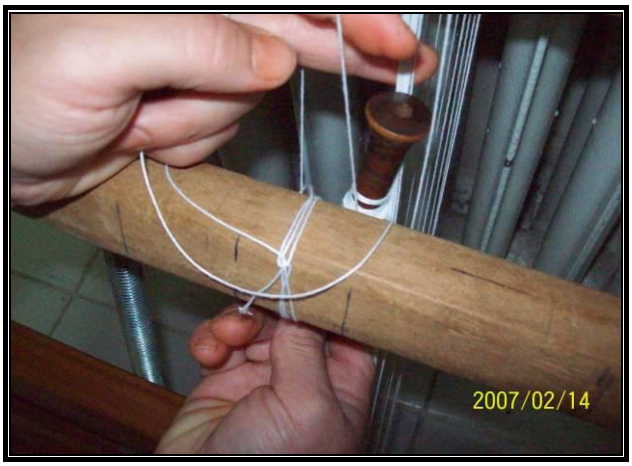
- Çözgü ipinden alınan bir yumak ucu tezgâhın sağ tarafından, birinci çözgü ipliği hizasından başlanarak gücü ağacı ve gücü kalıbının üzerinden dolanarak düğümlenir.
- Yumak arkaya geçirilir.
- Arkadan gelen yumak gücü ağacına sarılıp ilmek atılır ve gücü kalıbı sıkıştırılır.
- Bolluğu alınarak gücü örülmeye devam edilir.

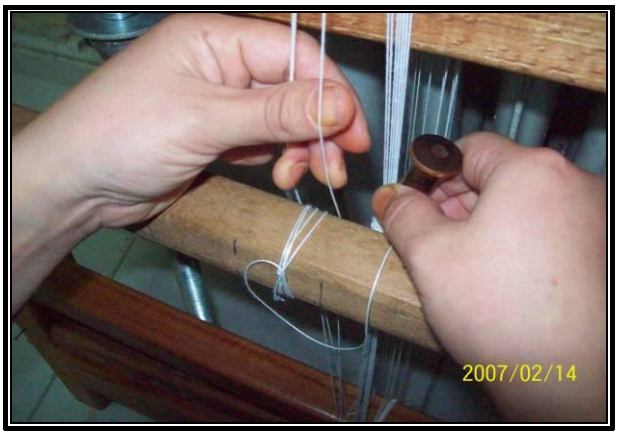
UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıdaki İşlem basamakları ve önerilerde belirtilen hususları dikkate alarak, gücü hazırlayınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➢ Çalışma ortamını hazırlayınız	➢ Aydınlık ve havadar ortam sağlayınız. ➢ Atölyede önlüğünüzü giyiniz ➢ Kullanacağınız malzemeleri temin ediniz.
➢ Kullanılacak araç-gereçleri temin ediniz.	➢ Kullanılacak araç-gereçler; Dosya Çizgisiz kâğıt, Pamuk ipliği, Tezgâh, fotoğraf Makinesi.
➢ Pamuk ipliğini gücünün üzerine bağlayınız.	
➢ Gücüye iplik örerken rahat olması için gücüye bağlanan ipliğin diğer ucunu makaraya bağlayınız.	

➢ Gücü örülecek ipliği makaranın üzerine dolayınız.	
➢ Gücü ipliğini gücünün etrafına bir kez sarınız.	
➢ Arkadaki çözgü ipliği elin üzerine alınız.	

➢ Gücü ipini çözgü ipi ile gücü ağacının arkasından önüne doğru geçiriniz.	
➢ Önde bir halka oluşturunuz.	
➢ Gücü ipini halkanın içinden geçirerek çekiniz.	

➢ Arkadaki ikinci çözgü ipliğini elin üzerine alınız. ➢ Gücü ipini çözgü ipi ile gücü ağacının arkasından önüne doğru geçiriniz.	
➢ Önde bir halka oluşturunuz. ➢ Gücü ipini halkanın içinden geçirerek çekiniz.	
➢ Aynı işlemi çözgü ipi sayısı kadar devam ettiriniz ve gücü örme işlemi tamamlayınız.	

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. ( ) Dikey ve çerçeve tezgâhlarda kirkitli dokuma yaparken gücü hazırlanmalıdır.
2. ( ) Çözgü aralığı gücü ağacında ayarlanır. Çözgülerin çaprazlığını sağlar.
3. ( ) Çözgü ayarını korur ve çapraza geçim tellerinin bağlı olmasını sağlar.
4. ( ) Gücü Kalıbı gücü ağacına bağlanan arka tellerinin aynı seviyede olmasını sağlar.
5. ( ) Gücü hazırlanırken gücü demiri kullanılır.
6. ( ) Gücü kalıbı dokuma işi bitince tezgâhtan çıkarılır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ–2

AMAÇ

Bu faaliyet ile uygun ortam ve araç gereç sağlandığında Çiti örme ve bez ayağı dokuma teknikleri konularında bilgi sahibi olacaksınız.

ARAŞTIRMA

- Çevrenizde bulunan dokuma atölyelerini araştırınız.
- Çiti örme tekniği ile ilgili bilgi toplayınız.
- Bez ayağı dokuma tekniği ile ilgili bilgi toplayınız.
- Çiti örme ve Bez ayağı örme teknikleri yapılırken dikkat edilecek noktaları araştırınız.
- Topladığınız dokümanları ve bilgileri rapor haline getirerek sınıf ortamında arkadaşlarınızla tartışınız.

2. ÇİTİ ÖRME VE BAŞLAMA DOKUMASI YAPMA

2.1. Çiti Hazırlama Teknikleri

Zincir örme atkı iplerinin çözülmemesi ve başlangıç dokumasının net, düzgün durması için gereklidir. Dokumaya başlamadan önce çiti veya zincir halkası örülür. Zincir halka ile çiti örme aynı işlevi yapar. Yöresellik bakımından değişik adlar verilebilir.

Kirkitli dokumaların hepsinde çiti örme tekniği kullanılmaktadır. Zili, kilim, cicim, sumak, halı dokumaya başlamada çiti örme tekniği kullanılmaktadır.

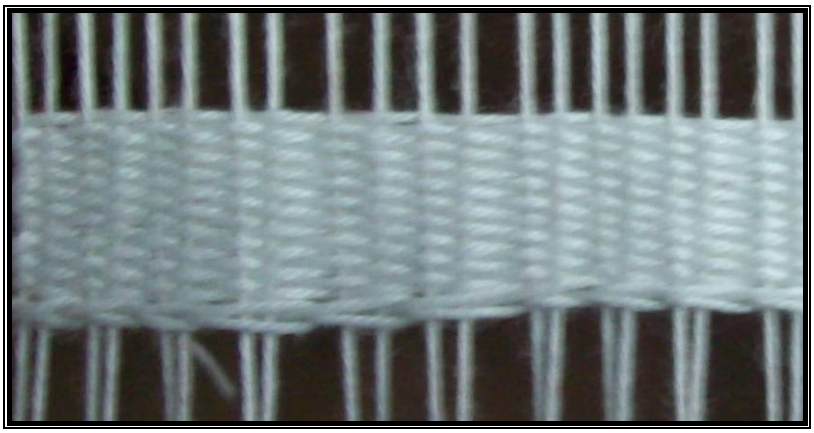
Resim 2.1: Çiti Hazırlama Teknikleri

2.2. Çiti hazırlama işlem basamakları

- Çiti örme için pamuk ipliği hazırlanır.
- İpini elinizle küçük bir halka haline getiriniz.
- Halkayı düğümleyiniz ve çözgü ipliğinin altından üstüne doğru çıkartınız.
- Alttan sol elle verdiğiniz ilmeği sağ elinizle alarak çözgünün üzerine yatırınız.
- Alttan tekrar ilmek çekiniz.
- Alttan sol elle verdiğiniz ilmeği sağ elinizle alarak çözgünün üzerine yatırınız.
- Aynı işlemi gerçekleştirerek çiti örme tekniğini devam ettiriniz.

2.3. Bez Ayağı Dokuma

Çözgü iplikleri üzerine iki sıra argaç atılır ve sonra zincir halkası örülür. Dokumanın başlangıcında ve bitişinde 5–10 sıra çözgü ipi ile düz dokuma (bez ayağı) yapılır. Atkı ve çözgülerin eşit şekilde, birbirinin altından ve üstünden geçtiği dokuma türü bez ayağı veya düz dokumadır. Normal gerilimdeki atkı ve çözgülerin arsından orta gerginlikte atkıların geçirilmesi ile atkı ve çözgülerin eşdeğerli olarak yüzeyde görüldüğü bir dokuma çeşididir.

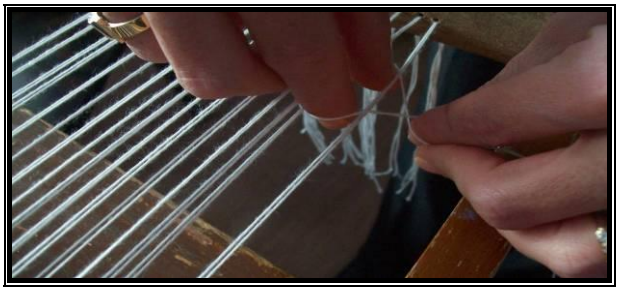
Resim 2.2: Bez Ayağı Dokuma

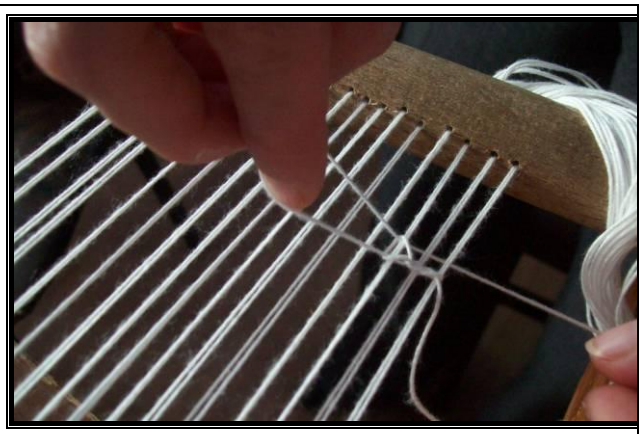
2.4. Dokumaya başlama işlem basamakları

- Bez ayağı örme tekniği için atkı ipliği hazırlanır
- Dokumanın kaymaması ve düzgün olması için çözgü eninde karton kesip çözgülerin arasından geçirilir.
- Tarağı yan tahtaların üzerindeki çubukların üzerine kaldırılır.
- İplik bir alt bir üst olarak dokunur.
- Sağ elinizle ipliğin ucunu tutarak, ipliğin çok çekilerek dokuma kenarının daralması önlenir.
- Sol elinizle ipliği yavaşça çekilir.
- Tarakla ipliği düzelterek, çitinin üzerine getirilir.
- Aynı işlem istenilen boyuta gelene kadar devam ettirilir.
- Bez ayağı tekniğini bitirirken ipliğin ucundan 5 cm. kadar bırakılır.
- Bıraktığınız ipliği çözgü iplikleri arasından geçirerek tamamlanır

UYGULAMA FAALİYETİ

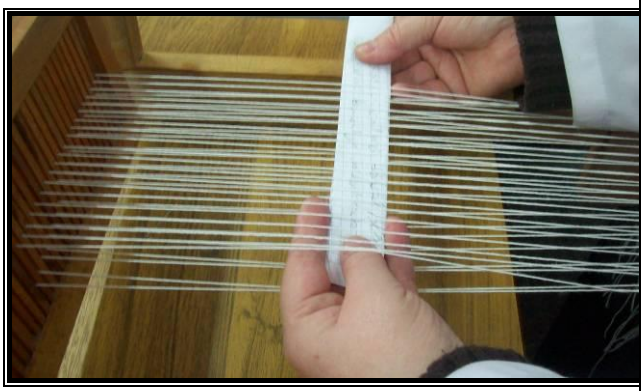
Aşağıdaki çiti örme tekniği uygulamasını yapınız.

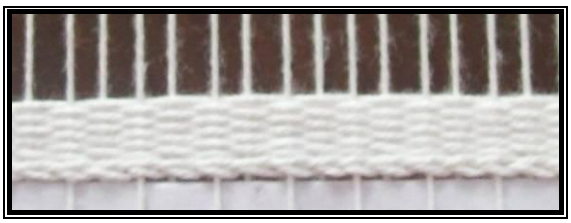
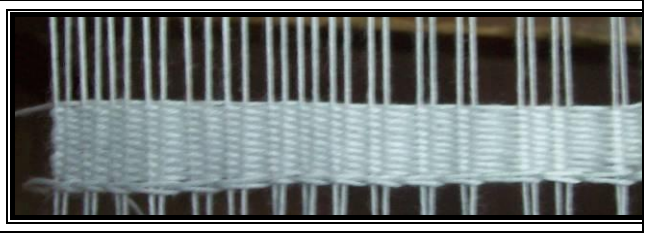
İşlem Basamakları	Öneriler
➢ Çalışma ortamını hazırlayınız.	➢ Aydınlık ve havadar ortam sağlayınız. ➢ Atölyede önlüğünüzü giyiniz. ➢ Kullanacağınız malzemeleri temin ediniz.
➢ Çiti örme tekniği için atkı ipliğini hazırlayınız.	
➢ Çözgü ipleri geçirilmiş tezgâha zincir halka yapınız. ➢ İpi elinizle küçük bir halka haline getiriniz.	
➢ Halkayı düğümleyiniz ve çözgü ipliğinin altından üstüne doğru çıkartınız. ➢ Alttan sol elle verdiğiniz ilmeği sağ elinizle alarak çözgünün üzerine yatırınız. ➢ Alttan tekrar ilmek çekiniz. ➢ Alttan sol elle verdiğiniz ilmeği sağ elinizle alarak çözgünün üzerine yatırınız.	

➢ ➢ Aynı işlemi gerçekleştirerek zincir örme tekniğini devam ettiriniz.	
➢ Aynı işlemi gerçekleştirerek zincir (çiti) örme tekniğini ipliği son halkanın içinden geçirerek bitiriniz.	

UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıdaki bez ayağı örme tekniği uygulamasını yapınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➢ Çalışma ortamını hazırlayınız.	➢ Aydınlık ve havadar ortam sağlayınız. ➢ Atölyede önlüğünüzü giyiniz. ➢ Kullanacağınız malzemeleri temin ediniz.
➢ Bez ayağı örme tekniği için atkı ipliğini hazırlayınız.	
➢ Dokumanın kaymaması ve düzgün olması için çözgü eninde karton kesip çözgülerin arasından geçiriniz.	
➢ Tarağı yan tahtaların üzerindeki çubukların üzerine kaldırınız. ➢ Hazırladığımız atkı ipliğini aradan geçiriniz.	

➢ Sağ elinizle ipliğin ucunu tutunuz, ipliğin çok çekilerek dokuma kenarının daralmasını önleyiniz. ➢ Sol elinizle ipliği yavaşça çekiniz.	
➢ Tarakla ipliği düzelterek, çitinin üzerine getiriniz.	
➢ Aynı işlemi 10 veya 15 kez tekrar ediniz.	
➢ Bez ayağı tekniğini bitirirken ipliğin ucundan 5 cm. kadar bırakınız. ➢ Bıraktığınız ipliği çözgü iplikleri arasından geçirerek bitiriniz.	

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümleleri dikkatlice okuyarak boş bırakılan yerlere doğru sözcüğü yazınız.

1. ……..... ……. atkı iplerinin çözülmemesi ve başlangıç dokumasının net, düzgün durması için gereklidir.
2. Kirkitli dokumaların hepsinde ……. …… tekniği kullanılmaktadır.
3. Çiti örme için …….. ipliği hazırlanır.
4. Dokumanın başlangıcında ve bitişinde 5–10 sıra çözgü ipi ile …….. ……. ……. yapılır.
5. Bez ayağı örme tekniği için …….. ipliği kullanılır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ–3

AMAÇ

Bu faaliyet ile uygun ortam ve araç gereç sağlandığında Kenar dokuması yapma ve dokumayı tamamlama konularında bilgi sahibi olacaksınız.

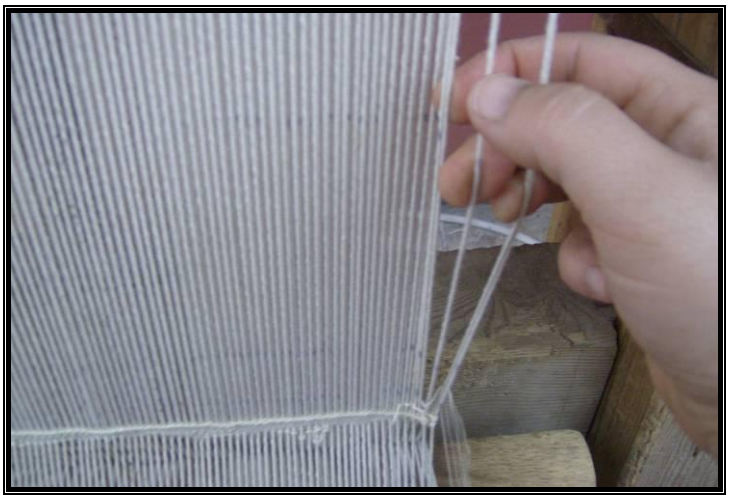
ARAŞTIRMA

- Çevrenizde bulunan dokuma atölyelerini araştırınız.
- Kenar dokuması yapma ile ilgili bilgi toplayınız.
- Bitiş noktası hazırlama ile ilgili bilgi toplayınız.
- Saçak bağlama teknikleri ile ilgili bilgi toplayınız.
- Topladığınız dokümanları ve bilgileri rapor haline getirerek sınıf ortamında arkadaşlarınızla tartışınız.

3. DOKUMA YAPMA

3.1. Kenar Örgüsü Yapma

Halının boyunda olan kenarların sağlam olması için kilim örgüsünün devamı şeklinde ilme atılmadan yanlardaki iki ya da üç çözgü çiftine örülen örgüdür. Bez ayağı şeklinde çözgü çiftlerine sarıldıktan sonra bir sonraki çözgü çiftinin etrafından dolanarak bir sonraki sıranın kenar örgüsü için hazır hale getirilir. Bünyan da genellikle merserize iple örülmektedir.

Resim 3.1: Kenar örgüsüne başlama

Resim 3.2: Kenar örgüsü örme

Resim 3.3: Kenar örgüsünü tamamlama

Resim 3.4: Kenar Örgüsü

Resim 3.5: Kenar Örgüsü

3.2. Dokumayı Tamamlama

Dokumayı bitirme işlemleri başlama işlemlerinin aynısıdır. Dokumaya başlarken önce saçak payı bırakılıp, çiti örülüp en son bez ayağı dokuması yapılırken, dokumayı bitirirken önce bez ayağı dokunur sonra çiti örgüsü yapılır ve en son olarak saçak payı bırakılır.

3.2.1. Dokumayı Bitirme Teknikleri

- **Bez Ayağı Dokuma**

Dokumaya sağlamlık kazandırmak için yapılan bez ayağı dokuma dokumanın başlangıcında olduğu gibi bitiminde de yapılır. Dokumanın desenli kısımları desen kâğıdına bakarak dokunup bitirilir. Desenli kısım bittikten sonra başlangıçtaki gibi bez ayağı dokuması yapılır. Yapılan bez ayağı dokumasının eni başlangıçtaki bez ayağı dokumasının eni kadar olmalıdır.

- **Zincir (Çiti) Örme**

Dokumaya başlarken saçak payından sonra yapılan çiti örgüsü dokumayı bitirirken bez ayağı dokumadan sonra yapılır. Dokuma bitirilirken yapılan çiti örgüsü başlarken yapılanın çiti örgüsünün aynısıdır.
Çiti örgüsünün gevşek örülmesi halıda hata oluşturacağından aynı gerginlikte örgü örmeye dikkat edilmelidir.

3.3. Saçak Bağlama Teknikleri

Saçak: Dokumaların tezgâhtan çıktıktan sonra kısa kenarlarından sarkan çözgü iplerine denir. Saçaklar değişik bağlama teknikleri ile örüldüğünde halı kenarında estetik bir görünüm sağlanmış, halı süslenmiş olacaktır.

Resim 3.6: Saçak Bağlama

- Tekli saç örgüsü
- Bir atlamalı saç örgüsü
- İkili saç örgüsü

3.3.1. Tekli Saç Örgüsü

15–20 cm bırakılan saçak 2'şer ilmek tutularak üçlü saç örgüsü 5–6 cm örülerek uçları çözgüde kullanılan ip ile bağlanır. Saçak uçlarının bozuk olan yerleri makasla kesilerek düzeltilir

Resim 3.7: Tekli saç örgüsü

Resim 3.8: Tekli saç örgüsü

3.3.2. Bir Atlamalı Bağlama

20 cm bırakılan saçak 2'şer ilmek tutularak üçlü saç örgüsü 5–6 cm örülür uçları bağlanır. Daha sonra bir örgü atlanarak iki saç örgüsü birbirine bağlanır. Soldan sağa bağlama bittikten sonra örgülerin uçları 4–5 cm. aynı hizada makasla kesilir.

Resim 3.9: Bir atlamalı çapraz bağlama

Resim 3.10: Bir atlamalı saç örgü

3.3.3. İki Bağlamalı Saç Örgüsü

Halının saçakları 2'şer çözgü ipi ile örüldükten sonra renkli dokuma veya çözgü ipiyle ikişer ikişer örgüler bağlanır.

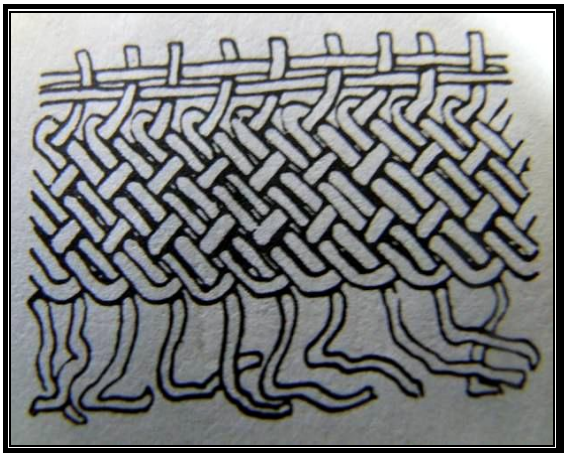
Resim 3.11: İki bağlamalı saç örgüsü

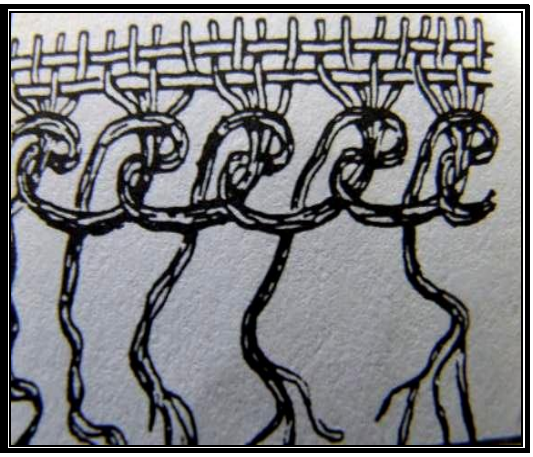
Resim 3.12: İki bağlamalı saç örgüsü

3.3.4. Kastamonu Düğümü, Makrome Düğümü

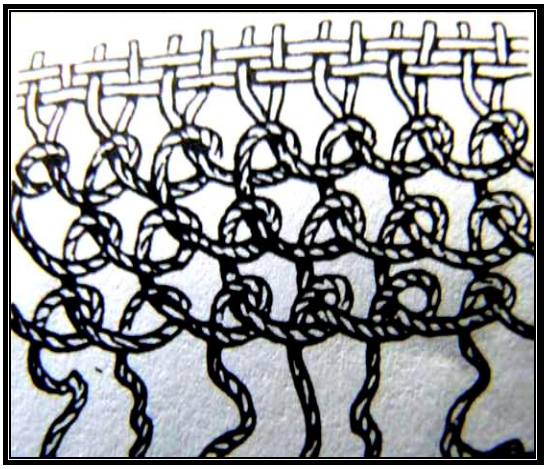
Kastamonu düğümü, makrome düğümü ile bağlanıp zenginleştirilir. Yerine göre düğümler arasına göz boncuğu, püsküller yerleştirilerek değişik bir görünüm kazandırılır.

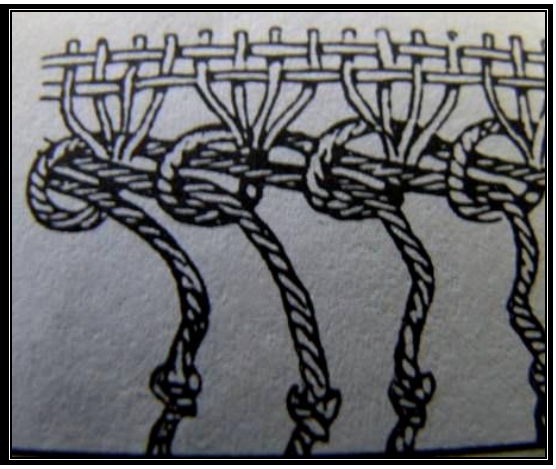
Şekil 3.1: Kastamonu Düğümü

Şekil 3.2: Kastamonu Düğümü

Şekil 3.3: Kastamonu Düğümü

Şekil 3.4: Kastamonu Düğümü

Resim 3.13: Düğümleyerek saçak bağlama

Resim 3.14: Düğümleyerek saçak bağlama

Resim 3.15: Düğümleyerek saçak bağlama

Resim 3.16: Saçak Bağlama(sararak)

Resim 3.17: Saçak Bağlama(sararak)

Resim 3.18:Örümcek Şeklinde Bağlayarak Saçak bağlama

3.4. Saçak Yaparken Dikkat Edilecek Noktalar

- Dokuma tezgâhtan çıkarıldıktan sonra istenilen saçak boyu tespit edilir.
- Fazlalıklar makasla düzeltilir.
- Saçak ipleri eşit sayıda gruplanır.
- İstenilen kalınlıkta iplik grupları bağlanır veya örülür.

- Dokuma bitene kadar saçak bağlama ya da örme işlemine devam edilir.
- Arzuya göre bağlama sırasında veya sonrasında hazır gereçlerle ve boncuklarla da süslemeye ilaveler yapılabilir.
- Saçak uçlarının bozuk yerleri makasla kesilerek düzeltilir.

UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıdaki işlem basamakları ve önerilerde belirtilen hususları dikkate alarak Kenar dokuma yapma, Dokumayı tamamlama, Saçak bağlama Teknikleri ile ilgili dosya hazırlayınız

İşlem Basamakları	Öneriler
➢ Çalışma ortamını hazırlayınız.	➢ Aydınlık ve havadar ortam sağlayınız. ➢ Atölyede önlüğünüzü giyiniz. ➢ Kullanacağınız malzemeleri temin ediniz.
➢ Çevrenizde bulunan dokuma atölyelerini araştırınız.	➢ Dokuma atölyelerini inceleyiniz. ➢ Fotoğraflarını çekiniz.
➢ Kenar dokuması yapma işlemlerini araştırınız ve bilgi toplayınız.	➢ Basılı kaynaklardan faydalanabilirsiniz ➢ Sanal ortamdan faydalanabilirsiniz.
➢ Kenar dokuması ile ilgili fotoğraflar çekiniz.	➢ Çevrenizdeki dokuma atölyelerinden ve okulunuzdaki dokuma atölyesinden faydalanabilirsiniz
➢ Dokumayı tamamlama işlemininin fotoğraflarını çekiniz	➢ Çevrenizdeki dokuma atölyelerinden ve okulunuzdaki dokuma atölyesinden faydalanabilirsiniz
➢ Saçak bağlama tekniklerini araştırınız ve bilgi toplayınız.	➢ Basılı kaynaklardan faydalanabilirsiniz ➢ Sanal ortamdan faydalanabilirsiniz
➢ Saçak bağlama tekniklerinin fotoğraflarını çekiniz.	➢ Çevrenizdeki dokuma atölyelerinden ve okulunuzdaki dokuma atölyesinden faydalanabilirsiniz
➢ Hazırladığınız bilgi ve dokümanlarından bilgi kartınızı oluşturunuz.	➢ Okulunuzdaki dokuma atölyesinden faydalanabilirsiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. ( ) Kenar dokuması için iki katlı yün ipliği veya atkı ipliği ile küçük yumaklar hazırlanır.
2. ( ) Kenar örgüsü halının ilme ve atkıyla oluşturduğu sıranın yüksekliği kadar örülür.
3. ( ) Kenar örgüsünde kullanılacak ipliğin rengi genellikle halının zemin renginde yapılır.
4. ( ) Dokumanın bitimindeki bez ayağı dokumasının eni başlangıçtaki bez ayağı dokumasının eninden fazla olmalıdır.
5. ( ) Çiti örgüsünün sıkı örülmesi halıda hata oluşturacağından aynı gerginlikte örgü örmemeye dikkat edilmelidir.
6. ( ) Dokuma bitene kadar saçak bağlama ya da örme işlemine devam edilir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ–4

AMAÇ

Bu faaliyet ile uygun ortam ve araç gereç sağlandığında Atkı ipi hazırlama teknikleri ve Atkı ipi hazırlama şekilleri konularında bilgi sahibi olacaksınız.

ARAŞTIRMA

- Atkı ipi hazırlama teknikleri araştırınız.
- Atkı ipi hazırlama şekillerini araştırınız.
- Topladığınız dokümanları ve bilgileri rapor haline getirerek sınıf ortamında arkadaşlarınızla tartışınız.

4. ATKI İPİ HAZIRLAMA

4.1. Atkı İpi Hazırlama Teknikleri

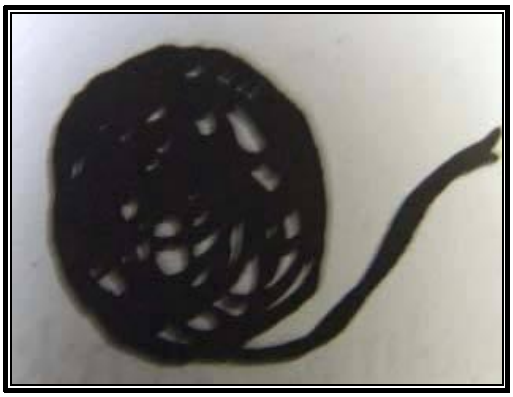
Dokuma tezgâhların da atkı ipi mekik yardımı ile çözgüler arasından geçirilir. Mekik uzun olduğu için özellikle eni geniş olan ve tek renkli dokumalarda büyük kullanım kolaylığı sağlar. Ancak atkılı sumak gibi birden fazla desen ipi kullanılması gereken dokumalarda mekik kullanımı sadece zemin atkı ipini dokurken kullanışlı olur. Farklı desen iplerinin çözgüler arasında rahat hareket edebilmesi için atkı ipi kelebek, melik veya yumak şeklinde hazırlanır.

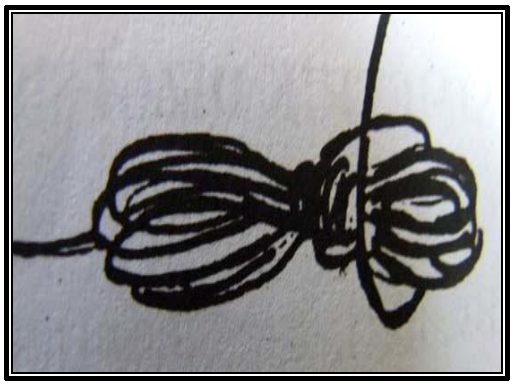
Resim 4.1: Mekik

4.2. Atkı ipi Hazırlama Şekilleri

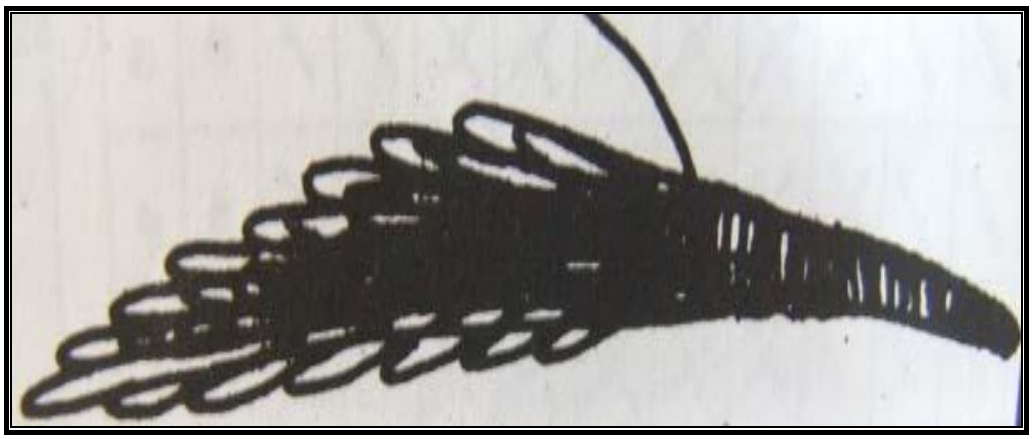
Atkı ipi kullanım şekilleri kişinin alışkanlıklarına bağlı olarak değişebilir. Ancak en çok kullanılanı rahatlığı açısından meliktir.

Şekil 4.1: Yumak

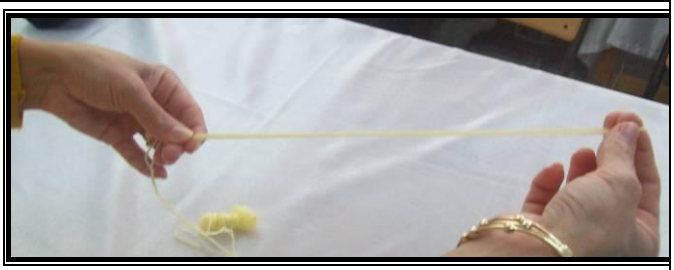
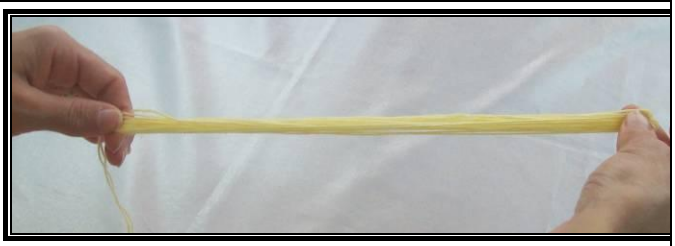
Şekil 4.2: Kelebek

Şekil 4.3: Melik

UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıdaki işlem basamakları ve önerilerde belirtilen hususları dikkate alarak atkı ipi hazırlayınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➢ Çalışma ortamını hazırlayınız.	➢ Aydınlık ve havadar ortam sağlayınız. ➢ Atölyede önlüğünüzü giyiniz. ➢ Kullanacağınız malzemeleri temin ediniz. ➢ Deseninizi belirleyiniz. ➢ Kullanacağınız atkı ipliklerinin renklerini belirleyiniz.
➢ Kullanacağımız atkı ipliğini 10 veya 15 cm. uzunluğunda yapacağımız dokumanın ölçülerine göre hazırlayınız.	
➢ İpliği dolama işlemi bitince iplik dağılmasın diye baş kısmından bağlayınız.	
➢ Desene göre zemin rengini çözgü ipliklerinin arasından bir alt, bir üst geçiriniz	
➢ Başparmak ve serçe veya işaret parmakları arasında ipliği çevirerek sarma işlemi yapınız. ➢ Ortasından sararak yassı yumak haline getiriniz.	

➢ Desen ipliklerini, çözgülerin arasından geçirmek için küçük top şeklinde iplik grubu yapınız.	
➢ Atkı ipini mekik üzerine sarınız.	

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümleleri dikkatlice okuyarak boş bırakılan yerlere doğru sözcüğü yazınız.

1. Dokuma tezgâhların da atkı ipi …… yardımı ile çözgüler arasından geçirilir.
2. Mekik …….. olduğu için özellikle eni geniş olan ve tek renkli dokumalarda büyük kullanım kolaylığı sağlar.
3. Atkı ipi kullanım şekilleri kişinin …… bağlı olarak değişebilir.
4. En çok kullanılan atkı ipi hazırlama şekli …….. tir.
5. Birden fazla ……. ……. kullanılması gereken dokumalarda mekik kullanımı sadece zemin atkı ipini dokurken kullanışlı olur.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise "Modül Değerlendirme"ye geçiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. ( ) Tezgâhın genişliği kadar olan gücü ağacı, tezgâhın yan tahtalarının iç tarafındaki küçük tahta dayanaklara oturtulur.
2. ( ) Gücü altı /karşılık takozu ise; yan tahtalar ile gücü ağacı arasına sabitlenir. Gücü örüsüyle gücü ağacına bağlanan arkadaki çözgülerin gerginliğini ve ön çözgüler ile yer değiştirmesini sağlar.
3. ( ) Bez ayağı dokuması yapılırken dokumanın kaymaması ve düzgün olması için çözgü eninde karton kesip çözgülerin arasından geçiriniz.
4. ( ) Kirkitli dokumaların hepsinde çiti örme tekniği kullanılmaz.
5. ( ) Kenar örgüsü halının ilme ve atkıyla oluşturduğu sıranın yüksekliğinden fazla örülmelidir.
6. ( ) Dokumaya başlarken saçak payından sonra yapılan çiti örgüsü dokumayı bitirirken bez ayağı dokumadan önce yapılır.
7. ( ) Dokumaya sağlamlık kazandırmak için yapılan bez ayağı dokuma dokumanın başlangıcında olduğu gibi bitiminde de yapılır.
8. ( ) Saçak kullanılacak dokuma cinsine göre yün, pamuk, ipek gibi dokumada kullanılan ipliklerle hazırlanır.
9. ( ) Dokuma tezgâhların da atkı ipi yumak yardımı ile çözgüler arasından geçirilir.
10. ( ) Dokumaya başlarken önce saçak payı bırakılıp, çiti örülüp en son bez ayağı dokuması yapılırken, dokumayı bitirirken önce bez ayağı dokunur sonra çiti örgüsü yapılır ve en son olarak saçak payı bırakılır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki modüle geçmek için öğretmeninize başvurunuz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1'İN CEVAP ANAHTARI

1	**Doğru**
2	**Doğru**
3	**Doğru**
4	**Yanlış**
5	**Yanlış**

ÖĞRENME FAALİYETİ-2'NİN CEVAP ANAHTARI

1	**Zincir Örme**
2	**Çiti Örme**
3	**Pamuk**
4	**Bez Ayağı Dokuması**
5	**Atkı**

ÖĞRENME FAALİYETİ-3'ÜN CEVAP ANAHTARI

1	**Doğru**
2	**Doğru**
3	**Doğru**
4	**Yanlış**
5	**Yanlış**
6	**Doğru**

ÖĞRENME FAALİYETİ-4'ÜN CEVAP ANAHTARI

1	**Mekik**
2	**Uzun**
3	**Alışkanlıklarına**
4	**Melik**
5	**Desen ipi**

MODÜL DEĞERLENDİRMENİN CEVAP ANAHTARI

1	**Doğru**
2	**Doğru**
3	**Doğru**
4	**Yanlış**
5	**Yanlış**
6	**Yanlış**
7	**Doğru**
8	**Doğru**
9	**Yanlış**
10	**Doğru**

KAYNAKÇA

- El Dokumacılığı Temel Ders Kitabı (Milli Eğitim Basımevi- İstanbul 1982)
- El Dokumacılığı Ve Çarpana Dokuma (Yrd. Doç. Tuna Demir Sönmez Ankara- 1995)
- Gördes halı modülü
- Halı dokuma modülü
- Kilim dokuma modülü
- İnternette kirkitli dokumalarla ilgili web siteleri
- Görüşme: Aynur ÖZDEMİR
- Görüşme: Hacer TAŞÇI
- Görüşme: Zarife İZGİ